

lére alkalmas munkaerőket. Végül D. Gusti a Sociologie Românească hivatását állapítja meg a román felső értelmiségi réteg tájékoztatásában a nemzeti jelenlegi rétegződéséről, életkörülményeiről és a jó államvezetési tevékenységet meghatározó feltételekről.

Természetesen a román társadalomtudósok valamennyien nem fogadják el a szociológiai, általában a tudományos tevékenység feladatának ilyen szerű megfogalmazását. P. Andreiu Iași-i egyetemi tanár a szociológiának a politika alá történő rendelésében a szociológia önállóságának megszűnését látja. Szerinte minden olyan kísérlet, mely a szociológiából gyakorlati reformeszközt gyárt, egyben a szociológia tudományos jellegének megváltoztatását is jelenti, mert a szociológiai kutatás eredményeinek alkalmazását nem lehet összetéveszteni magával a szociológiával. D. Gusti monográfiai rendszere túllépi a szociológia célkitűzéseit midőn azt hangsúlyozza, hogy a szociológia „vagy monográfiai lesz vagy nem lesz” és a monográfiai rendszer bevezetésével megszűnik a különbség az elméleti és gyakorlati szociológia között. Mikor Gusti monográfiai rendszere feladatául nevelő közigazgatási, politikai és kultur-etikai célokat is előír összetéveszti a tudományos kutatást a politikai és gyakorlati tevékenységgel. Ezért P. Andreiu felfogásában Gusti inkább reformer, figyelmét inkább politikai és utilitárius szempontok kötik és másodrendűvé zsugorítja a szociológiai természetű általános tudományos kérdéseket.

A vita áll. Viszont Amerikában, Németországban, Oroszországban a D. Gustiéhoz hasonló irányú munkásság már rég folyik. A tudományos szociológia és a lélektan által felfedett igazságok gyakorlatba való átültetése mindenféle időszerű. Vajon veszélybe került ezáltal a lélektan és szociológia, mint tudomány? Minden tudományos igazság csak úgy jelentős, ha meg is valósul. A szociológia és lélektan igazságai is szükségszerűen erre tartanak. Egyetlen követelmény, hogy az alkalmazás során valóban a tudomány eredményei hassák át az ilyenirányú tevékenységet és ne csak ürügy legyen ez politikai meggondolásoknak a tudományokba való bevitelére. (Mezei Dezső)

A FRANCIAORSZÁGI IDEGENKÉRDÉS. A francia közvéleményt az utóbbi időben egyre inkább foglalkoztatja az ország területén élő idegenek kérdése. Ez az érdeklődés néha már-már betegessé fajult („ugy látszik, minden országnak meg kell, hogy legyen a maga sajátos „négerkérdése“...), olyannyira, hogy sok esetben szorított háttérbe más, fontosabb problémákat. Azonban igazságtalanság lenne el nem ismerni, hogy a *pro* és *contra* kampányok hatására még a közhangulat is jelentősen módosult az idegenekkel szemben. Ma már hangsúlyozottan idegenellenes oldalról is észlelhető az a törekvés, hogy a kérdést ne pusztán érzelmi alapon vagy megrögzött előítéletek szerint intézzék el, hanem fontosságának megfelelően. S az idegenkérdés fontosságának ez az egyhangú elismerése határozottan haladást jelent. A közhangulat e fejlődése egyébként azonnal érthetővé válik, mihelyt a kérdéssel kapcsolatos adatokat szemügyre vesszük.

A Franciaországban megtelepedett idegenek és idegenszármazású honosok számát mintegy három millióra teszik. Az 1936 márciusi népszámlálás kerekén 2.563.531 külföldi állampolgárt mutatott ki. (Minden, az idegenek lélekszámára vonatkozó adatot hozzávetőlegesnek kell tekintenünk, mert Franciaországban gyakorta csak a családapát, vagy a kereső férfi-családtagokat tüntetik fel a statisztikák.) E több, mint két és félmillió tömeg nemzetiségi megoszlása szerint: 897.000 olasz, 463.000 lengyel, 410.000 spanyol, 211.000 belga, 89.000 svájci, 63.000 orosz,

51.000 örmény, 50.000 német, 41.000 cseh, 38.000 portugál, 35 ezer brit, 27 ezer marokkói, 25.000 délszláv, 21.000 görög, 18.000 török, 15.000 luxemburgi, 13.000 román, 12.000 magyar, 11.000 északamerikai, 7000 németalföldi, 7.600 osztrák, 5.000 sziriai, 4.000 kínai és 44.000 „különféle“. (Hogy ez a hivatalos kimutatás egyrészt mennyire pontatlan, másrészt mennyire túlhaladott, kiderül a következő két adatból: 1938 elején a nyilvántartott 300.000 hontalan közül 80.000 német származású, míg a fenti statisztika csak 50.000 németet mutat ki; azután, — megbízható, ugyancsak hivatalos helyről származó kimutatás szerint Franciaországban 30.000 magyar állampolgár és összesen mintegy félszázezer magyar-ajkú él.)

A Franciaországban megtelepedett idegenek nagyrésze háború után ideszereződött munkaerő, mely az elesett és munkaképtelenné vált francia kétkézi munkásság pótlását célozta. (A világháborúban kb. másfél-millió francia esett el és két millió vált teljesen vagy részben munkaképtelenné.) A háborús embervesztés különösen a mezőgazdaságot és egyes „hálátlan“ iparágat (bányaipar, vegyi- és faipar, stb.) ért érzékenyen, ahonnan a belföldi munkaerő más, magasabb munkaminőségű szakmák felé való áramlása már a háború előtt megkezdődött s azóta gyorsult ütemben folytatódott. Ennek a jelenségnek, főleg pedig a francia falu elnéptelenedésének tudható be, hogy az idegen munkásszükséglet már a háború előtt is egyre nőtt, amit a bevándorlás állandó emelkedése mutat. (1851-ben több, mint 400.000, 1911-ben 1.100.000 idegen tartózkodott Franciaországban). A háború utáni bevándorlás 1931-ben érte el tetőpontját, amikor létszámuk 2.715.000. (Az összlakosság 6,6 százaléka.) Viszont a bevándorolt idegen munkaerő még a konjunktúra-ciklus végén elért csúcspontján sem pótolta teljesen a belföldi munkaerő három milliónak vehető háborús veszteségét. S itt melleleg ki kell emelnünk a bevándorolt dolgozóréteg honépítő szerepét, melyről az idegengyűlölet zításával iparszerűen foglalkozó mozgalmak és sajtó nem igen nyilatkoznak, holott a gazdasági emigrációnak oroszánrésze volt a háború feldulta északfranciaországi vidék felépítésében s megrongált iparának felvirágoztatásában.

1931-ből származó (ugyancsak megközelítő pontosságú) kimutatás szerint az 1.356.000 kereső idegen családfő megoszlása foglalkozási ágak szerint a következő:

Mezőgazdaság — — —	249.000	Textilipar — — —	69.000
Bányaipar — — —	166.500	Háztartási alkalm. — —	69.000
Építőipar — — —	213.000	Vegyőipar — — —	35.000
Fémipar — — —	210.000	Élelmészeti ipar — — —	33.000
Kereskedelem — — —	156.000	Faipar — — —	44.000
Szállítás — — —	76.000	Szabad pályák — — —	42.500

A bányaiiparban foglalkoztatott munkaerő 30 százaléka idegen. Ez az arányszám az építőiparban 24, a vegyiiparban 15, a szabadfoglalkozási ágakban azonban csak 3-4 százalék. Ezzel megdől bizonyos propagandának amaz érve, mely szerint a szabad pályákon „idegenveszedelem“ forog fenn. S halomra dőlnek azok a vádak is, hogy a bevándoroltak tekintélyes része nemkívánatos elem. Hiszen ha az említett közel másfél-milliónyi idegen-családfenntartó dolgozóhoz hozzászámítjuk családtagjikat, megállapítható, hogy az országban állandóan megtelepedett külföldiek túlnyomó többségét a becsületes munkáselem teszi. Viszont igaz az is, hogy az idegen bűnözők számaránya feltűnően magas. A büntetőbíróóságok évente mintegy 50.000 idegen felett ítéleznek s a francia bír-

tönökben elzárt egyének 17.5 százaléka külföldi állampolgár. Ezek a kedvezőtlen adatok azonban főként az idegenügyi törvényhozás elmaradottságából származó visszasságokban meg az idegenellenőrzés hézagiban lelke magyarázatukat.

Az idegeneket érintő törvényhozás tökéletlenségét és idejétmúlt voltát ma már minden oldalról elismerik. Az alaptörvény 1849-ből való és híven tükrözi a 48 júniusi napokat követő reakció sajátos „nemzetvédő” felfogását. E törvény lényege, hogy az idegenkérdést a rendőrség hatáskörébe utalja, melynek minden tekintetben diszkrecionális jogokat biztosít a bevándoroltakkal szemben. Ezt a statutumnak éppenséggel nem nevezhető „alaptörvényt” azóta sok esetben kísérelték meg újabb törvényekkel és rendeletekkel korrigálni. Utóbbiak azonban csak részletkérdésekben módosították az 1849-es törvényt (az idegenek munkavállalási feltételeinek szabályozása, a honosítási eljárás új rendezése, a bevándorolt kisiparosok helyzete, stb.), de mit sem változtattak a lényegen; nem korlátozták a közigazgatási hatóságok teljhatalmát a külföldiekkel szemben.

Az utolsó öt év világpolitikai változásai új bevándorlási hullámot idéztek elő, mely az Egyesült Államok és a többi, idegeneket befogadni tudó állam elzárkózása következtében ugyyszólván kizárólag Franciaország felé sodródott. Ez az állapot máris bizonyosfokú elzárkózásra kényszeríti Franciaországot is, mert hiszen még a munkásszervezetek is úgy vélik, hogy a politikai menekültek problémája nemzetközi kérdés, tehát csak a megfelelő nemzetközi fórumon lehet kielégítően rendezni. A kérdés nemzetközi megoldásának útjába azonban komoly akadályok tornyosulnak, melyek a genfi intézmény válságával függenek össze, úgyhogy egyelőre csak Franciaország színylette meg a bevándorlókkal szembeni „szabad kapu” politikáját. E liberáliszmus árnyékában nőttek ki azután gombamódra azok a titkos bevándorlási irodák is, melyek kihasználva a határellenőrzés fogyatékososságait, tömegével szállították lelkiismeretlen vállalkozóknak az olcsó és illegális emberportékát, a tetszés szerint kihasználható munkaerőt. Párizsban és környékén elszaporodtak a titkos műhelyek, kis- és középüzemek, ahol nevetséges bérekért folyik a munka — többnyire csak éjszaka. Ez, az idegenek „fekete” munkájára alapozott ipar a belföldi kisipar veszedelmes konkurensévé nőtte ki magát és Párizsvidéken pl. eddig már négy iparágat tett tönkre (kalapos-, bútor-, szűcs- és bőrdíszműipar), nem is említve, hogy közvetve és közvetlenül komolyan sérti a francia és bevándorolt szervezett munkásság érdekeit. Másfelől, miután ez a „szabálytalan helyzetű”, „fekete” munkaerő többnyire a közeli múltban „beszivárgott” kelet-európai zsidóság sorából toborzódott, adva volt — és adott részben ma is — egy újfajta zsidókérdés kibontakozásának lehetősége, mely azért válna ártalmassá, mert nem a „cidevant” arisztokrácia vagy a középosztály, hanem az ipari munkásság lenne a hordozója.

Az idegenügyi törvényhozás francia rendszere — mint láttuk — két okból vezetett a céllal élesen ellenkező eredményre: 1. Az idegenkérdés mai alakulása mindenképp túllépi a rendőri kérdés kereteit. Egy ország lakosságának 6 százalékát még tekintélyelvű államokban sem lehetne pusztán rendészeti módszerekkel adminisztrálni. Harmadfélmillió ember problémájáról van szó, melynek gazdasági, néprajzi, társadalmi, közegészségügyi, sőt honvédelmi vonatkozásait senki se vonja kétségbe — ugylátszik a törvényhozók kivételével. 2. A francia rendszer éppeszérvén igazságtalan a régóta megtelepedett, gyökeret vert, többé-kevésbé már a francia néptestbe beolvadt idegenekkel szemben, de enyhe a ténylegesen

nemkívánatos elemek irányában, akik a rendőri ellenőrzés lyukas hálóján könnyen kibujnak. A közvélemény haladottabb része éppen emiatt már jóllehet süngeti az elavult idegentügyi rendszer felszámolását és új alaptörvény megszavazását, amely biztosítaná a szerzett jogokat, statutumot adna az asszimilálható rétegnek, hajlékonyabbá tenné a honosítási eljárást, de ugyanakkor könyörtelen szigorral távolítaná el az ország területéről a valóban nemkívánatos elemeket.

A népfrontra kormányzat programjába vette ugyan a kérdés új rendezését, de ez mind maig a régi vágányokon haladt. Idevonatkozó rendeletei a régi törvényeket toldozzák-foldozzák, de nem mert hozzányulni a közigazgatási hatóságok előjogaihoz, s ezzel, kisebb újításoktól eltekintve, minden maradt a régiiben. Csak a honosítás terén állt be némi javulás.

A háborús veszedelem következtében az idegenkérdés egyre gyakrabban vetődik fel francia honvédelmi vonatkozásaiban is. A francia közvélemény joggal tulajdonít fontosságot annak a ténynek, hogy a franciaországi német, örmény, spanyol, magyar, olasz, lengyel, portugál, kis-orosz, délszláv és orosz bevándoroltak szervezetei elhatározták cselekvő bekapcsolódásukat a francia honvédelembe, (kivülről jövő támadás esetén.

(Mosonyi Ferenc)

ROMANIA GEOPOLITIKAI KÉPE. Al. Rădulescu, a mostanában megindult *Revista Geografică Română*-ban, Románia geopolitikai értelmezésével kapcsolatban vitába száll azokkal, akik Romániát a Balkán országok közé sorozzák (Jaques Ancel, Eugene Pittart francia geopolitikusok és a szakirodalom egyrésze, mint a *Balkan Revue*, *Balkan Archiv* és a *Revue Internationale d'Études Balcaniques*). Ezekkel szemben Em. de Martonne, N. Jorga, E. Schmidt és mások felfogására hivatkozik, akik Romániát Balkánon kívüli országnak tekintik. Ő maga Romániának Közép-Európához való tartozását a következő érvekkel támasztja alá: 1. A Duna történelmi határ. 2. Míg a Balkánt hegyek uralják, Romániát a síkság. 3. Geológiai alkat. 4. Éghajlat, állat és növényvilág. 5. Hidrográfia: a balkáni vizek más medencékbe tartanak. 6. A balkáni népek néplélektanilag is elütnek a romántól. 7. Románia gazdasági kapcsolatai a Balkán államokkal igen gyengék és inkább Közép-Európa felé irányulnak. Bár Romániát egyes elemek, mint az *arománok*, a Balkánhoz kötik — írja — mégis közép-európai, pontosabban délkelet-európai ország.

OPIUMHABORÓ SZÁZ EV ELŐTT ÉS NAPJAINKBAN. Ahhoz, hogy valamely nép sorsának intézését saját maga vegye kezébe és megtalálja az utat, amelyen haladva elérheti boldogulását, magas fokú kollektív öntudat szükséges: tiszta ítélő képesség, önbizalom, az összes erőkomponensek összefogása és azoknak a társadalmi haladás irányába való kivetítése. A kínai birodalom tömegeinél a népi energiák koncentrálásának lehetőségei az élvezeti mérgek, az ópium roppant rombolásának következtében erősen gátoltak. A testet és szellemet egyenlő mértékben pusztító ópium ronccsa nyomorítja a fizikumot, elűzi az öntudatot, kikapcsolja az agycenzurát. Mákonyos bódultság megszünteti az emlékeket és a boldogság érzését kölcsönzi az élvezőnek, legyen az akár a társadalom legkitaláltabb kulija. Az ópium rabja a mámort nyújtó mérget kívül nem akar egyebet, nem akar sem reformot, sem változást. A mindenbe való belenyugvásnak legmegbízhatóbb alattvalója ő.

Száz esztendeje annak, hogy a kantoni kikötő új császári biztost kapott azzal a paranccsal, akadályozza meg az indiai mákornak, más né-